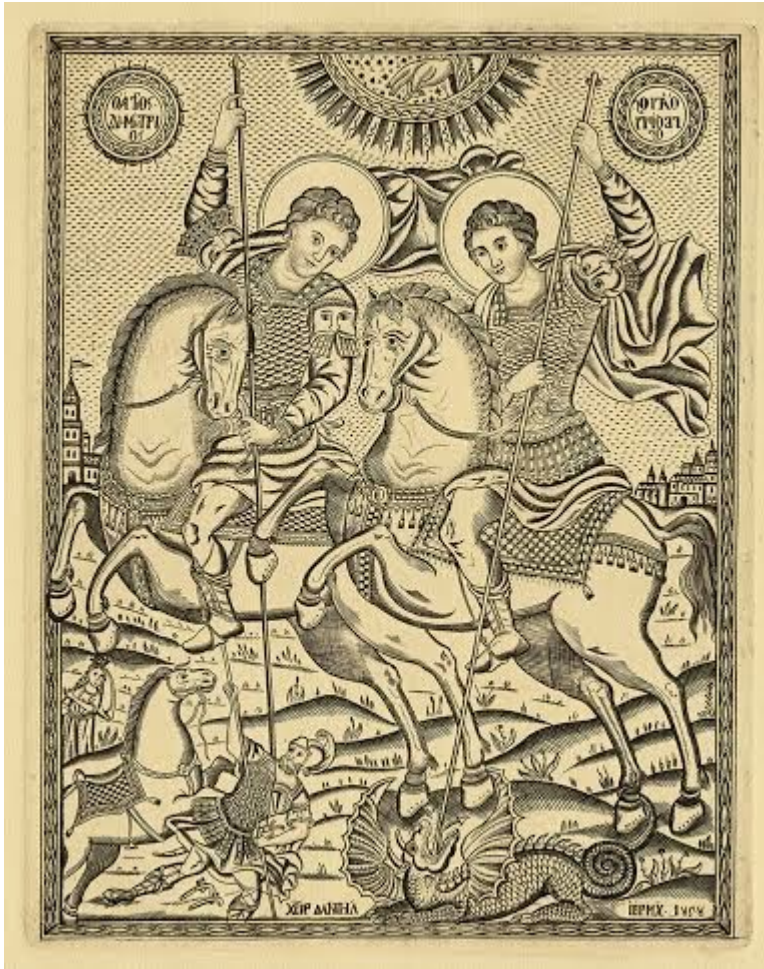

Οι χάρτινες εικόνες του Αγίου Όρους

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Οι άγιοι Δημήτριος και Γεώργιος καβαλάρηδες
Χαλκογραφία, 39,8×31,2 εκ., 1858, (Άγιον Όρος)
Χαράκτης: Δανιήλ ιερομόναχος

Οι χάρτινες εικόνες ή στάμπες, δηλαδή τα θρησκευτικά χαρακτηριστικά που δίνονταν από τα ορθόδοξα μοναστήρια και από άλλα ιερά καθιδρύματα στους προσκυνητές ως «ευλογία», αποτελούν μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα πτυχή της εκκλησιαστικής εικονογραφίας των χρόνων της Τουρκοκρατίας, που στις μέρες μας βρίσκει όλο και περισσότερο την πρέπουσα αναγνώριση. Πρόκειται για αυτόνομα (μη ενταγμένα σε βιβλία) έργα, που στην πλειονότητά τους μετά τον 18ο αιώνα είναι χαλκογραφίες. Απεικονίζουν είτε μοναστήρια και σκήτες είτε αγίους και θρησκευτικές σκηνές με βάση την παράδοση της ορθόδοξης αγιογραφίας.

Ταχεία στην εκτύπωση και εύκολη στη μεταφορά, μια χαραγμένη απεικόνιση του κτηριακού συγκροτήματος της μονής, που πλαισιωνόταν συνήθως από το γύρω τοπίο και συμπληρωνόταν με παραστάσεις αγίων προσώπων και θρυλικές σκηνές,

αντιπροσώπευε για τους πιστούς ένα εναργές σύνολο πληροφοριών. Αυτό τους έδινε τη δυνατότητα να αναπαραστήσουν με τη φαντασία τους το ιερό καθίδρυμα, ενώ παράλληλα μετέφερε ένα θρησκευτικό και, πολλές φορές, μυστικό μήνυμα σε μία έντονα θρησκευόμενη κοινωνία.

Οι έντυπες αυτές παραστάσεις ήταν περιζήτητες σε κοινό, το οποίο δεν είχε, έξω από τον χώρο της εκκλησίας, παρά ελάχιστες ευκαιρίες να χαρεί μια ζωγραφιά, και ακόμη λιγότερες να αποκτήσει μία δική του. Η υψηλή τιμή των φορητών εικόνων τις καθιστούσε προσιτές μόνο στις εύπορες τάξεις, γι' αυτό και οι χάρτινες εικόνες εύρισκαν τη θέση τους στο προσκυνητάρι των σπιτιών των απλών ανθρώπων.

Οι πρώτες γνωστές χαλκογραφίες που έχουν παραχθεί στο Άγιον Όρος χρονολογούνται γύρω στο 1770. Από τότε και ως τα τέλη του 19ου αιώνα το Άγιον Όρος αποτέλεσε αδιαμφισβήτητα το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής χάρτινων εικόνων, οδηγώντας την ορθόδοξη χαρακτική στην πιο πρωτότυπη και ολοκληρωμένη έκφρασή της με έργα που τα χαρακτηρίζει ένα ευδιάκριτο τοπικό χρώμα.

Οι Καρυές ήταν το μεγάλο κέντρο της αγιορειτικής χαρακτικής, και ειδικότερα τα πέριξ του Πρωτάτου κελιά με τους ζωγράφους, χαλκογράφους, σταμπαδούρους και διακινητές μοναχούς, καθώς και η κεντρική αγορά, όπου δούλευαν και λαϊκοί τεχνίτες.

Γιώργος Γκολομπίας

Πηγή: agioritikesmnimes.blogspot.gr